

EUROPEISKA
REVISIONSRÄTTEN

SV

Yttrande 01/2024

(i enlighet med artikel 322.1 i EUF-fördraget)

**över förslaget till
Europaparlamentets och
rådets förordning om
inrättande av faciliteten för
reformer och tillväxt för västra
Balkan
[Interinstitutionellt
ärende 2023/0397(COD) av den
8 november 2023]**

Innehållsförteckning

	Punkt
Inledning	01–09
Bakgrund	01–03
Yttrandets omfattning och begränsningar	04–09
Omfattning	04–07
Begränsningar	08–09
Särskilda kommentarer	10–56
Motivering	10–11
Bedömning av behoven hos länderna på västra Balkan	10–11
Kapitel I – Allmänna bestämmelser	12–19
Facilitetens mål	12–14
Förutsättningar för stöd	15–19
Kapitel II – Finansiering och genomförande	20–29
En ökning av EU:s budget	22–23
Fördelning av medel	24–28
Undantag från budgetförordningen och förordningen om instrumentet Europa i världen	29
Kapitel III – Reformagendor	30–45
Reformagendor som ska lämnas in av länderna på västra Balkan	30–36
Förfinansiering	37
Lån på mycket förmånliga villkor	38–42
Investeringsram för västra Balkan	43–45
Kapitel VI – Skydd av unionens ekonomiska intressen	46–52
Revisionsrättens revisionsrättigheter	46–49
Nationella internkontrollsystem och nationella revisionsmyndigheter	50–52
Kapitel V – Övervakning, rapportering och utvärdering	53
Kapitel VI – Slutbestämmelser	54
Finansieringsöversikt för rättsakten	55–56

Avslutande kommentarer

57–60

Bilagor

Bilaga I – Tidigare rapporter och yttranden från revisionsrätten som har beaktats i detta yttrande

Bilaga II – Jämförelse av målen i förslaget och i IPA III-förordningen

Bilaga III – Avtal som ska ingås efter det att förordningen om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan har trätt i kraft

Bilaga IV – Undantag från budgetförordningen och förordningen om instrumentet Europa i världen

Bilaga V Översikt över beredskapen hos länderna på västra Balkan på området finansiell kontroll

Inledning

Bakgrund

01 Sedan början av 2000-talet har sex länder på västra Balkan – Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo¹, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien – strävat efter att bli medlemmar i EU. Ett krav för EU-anslutning är en fungerande marknadsekonomi. Västra Balkans ekonomiska konvergens med EU har dock i många år ansetts vara otillräcklig². Som ett led i utvidgningsprocessen har EU gett ekonomiskt stöd till den socioekonomiska utvecklingen i länderna på västra Balkan. Detta stöd kompletterar andra former av bistånd, som främjar viktiga reformer i fråga om europeiska värden och anpassning till EU:s regelverk. Inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027 ställer EU mer än 14 miljarder euro till föranslutningsländernas förfogande (inbegripet stöd till Turkiet) inom ramen för instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA III).

02 Den 8 november 2023 lade kommissionen fram ett förslag om att inrätta en **facilitet för reformer och tillväxt för västra Balkan** (nedan kallat *förslaget*)³ som en del av en ny tillväxtplan för regionen⁴. Faciliteten ska enligt förslaget ge ytterligare stöd på **upp till 6 miljarder euro** till de sex länderna på västra Balkan mellan 2024 och 2027. Den nya tillväxtplanen bygger på och ger ytterligare stimulans åt ekonomiska prioriteringar som fastställts i den ekonomiska plan och investeringsplan som lades fram 2020⁵.

03 Syftet med den föreslagna faciliteten är att ”påskynda den regionala ekonomiska integrationen, den gradvisa integrationen med unionens inre marknad, den socioekonomiska konvergens mellan ekonomierna på västra Balkan och anpassningen till unionens lagar, regler, standarder, politik och praxis med sikte på

¹ Denna beteckning (som används genomgående i yttrandet) påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/99 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

² COM(2023) 690, 2023 års meddelande om EU:s utvidgningspolitik, 8.11.2023, s. 11.

³ COM(2023) 692, förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan, 8.11.2023.

⁴ COM(2023) 691, Ny tillväxtplan för västra Balkan, 8.11.2023.

⁵ COM(2020) 641, En ekonomisk plan och en investeringsplan för västra Balkan, 6.10.2020.

unionsmedlemskap”⁶. Faciliteten förväntas bli operativ 2024 med förbehåll för resultatet av lagstiftningsförfarandet.

Yttrandets omfattning och begränsningar

Omfattning

04 Kommissionen offentliggjorde förslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan den 8 november 2023. Den rättsliga grunden för förslaget är artiklarna 212 och 322.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, vilket innebär att Europeiska revisionsrätten måste höras som en del av lagstiftningsprocessen. Rådet lämnade in en formell begäran om ett yttrande från revisionsrätten den 20 december 2023 och uppmanade revisionsrätten att lägga fram sitt yttrande senast den 9 februari 2024. Europaparlamentet lämnade in en formell begäran om ett yttrande från revisionsrätten den 25 januari 2024. Genom detta yttrande uppfylls kravet på att revisionsrätten ska höras.

05 I juni 2023 lade kommissionen fram ett meddelande om halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027⁷ som åtföljdes av ett förslag om ändring av förordningen om den fleråriga budgetramen⁸. I det senare föreslogs bland annat att den finansiering som finns tillgänglig under den fleråriga budgetramens rubrik 6 Grannskapet och omvärlden skulle öka. Vi hänvisar till dessa kommissionsdokument när vi anser det lämpligt.

06 Detta yttrande bygger på en granskning av lagstiftningsförslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan och tillhörande dokument, såsom motiveringen och finansieringsöversikten. Vi har konsulterat kommissionens generaldirektorat för grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingar (GD Grannskapspolitik och utvidgningsförhandlingar) och generaldirektoratet för budget (GD Budget). Vi kompletterade vår granskning med en analys av forskningsrapporter från källor som Europaparlamentets utredningstjänst. I yttrandet

⁶ Skäl 9 i förslaget.

⁷ COM(2023) 336, meddelande från kommissionen om halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen 2021–2027, 20.6.2023.

⁸ COM(2023) 337, förslag till rådets förordning om ändring av den fleråriga budgetramen, 20.6.2023.

beaktas en rad av revisionsrättens tidigare särskilda rapporter om och yttranden över EU:s utvidgningsprocess och ekonomiska stöd till tredjeländer (se [bilaga I](#)).

07 I yttrandet framför vi våra synpunkter på lagstiftningsförslaget och bidrar till lagstiftningsarbetet och föreslår hur vissa delar av förslaget kan förtydligas i syfte att förbättra den ekonomiska förvaltningen av EU-medel⁹.

Begränsningar

08 Kommissionen har föreslagit att en facilitet för reformer och tillväxt för västra Balkan ska inrättas men har inte gjort någon konsekvensbedömning och anger i sin motivering att det beror på att "[f]örslaget är politiskt brådiskande"¹⁰. Det begränsar vår möjlighet att avge ett väl underbyggt yttrande.

09 Kommissionen planerade att offentliggöra ett analysdokument som "lägger fram de fakta som ligger till grund för förslaget" inom tre månader efter det att initiativet antagits¹¹, det vill säga senast den 8 februari 2024. När revisionsrätten antog detta yttrande den 30 januari 2024 hade kommissionen ännu inte offentliggjort dokumentet. Därför kunde vi inte beakta det i vårt yttrande.

⁹ Se avsnittet om yttranden i [Vägledning till vårt metodsysteem](#), s. 24–25.

¹⁰ Motiveringen till förslaget, s. 5.

¹¹ *Ibidem*, s. 5.

Särskilda kommentarer

Motivering

Bedömning av behoven hos länderna på västra Balkan

10 Kommissionen lade fram förslaget om inrättande av faciliteten tillsammans med ett meddelande om en ny tillväxtplan för västra Balkan. I meddelandet underströk kommissionen att den ekonomiska konvergensen mellan länderna på västra Balkan och EU ansågs som "inte tillfredsställande"¹² och beskrev i övrigt att den "inte räcker"¹³. Ländernas BNP per capita ligger på mellan 30 och 50 % av EU:s genomsnitt. Syftet med den nya tillväxtplanen är att "påskynda utvidgningsprocessen och tillväxten i [...] ekonomierna i [länderna på västra Balkan]"¹⁴. Den består av fyra pelare:

1. Förbättra den ekonomiska integrationen med EU:s inre marknad.
2. Främja den ekonomiska integrationen inom västra Balkan genom den gemensamma regionala marknaden, ett ekonomiskt initiativ som de sex länderna på västra Balkan enades om 2020.
3. Påskynda grundläggande reformer.
4. Öka det ekonomiska stödet genom en facilitet för reformer och tillväxt för västra Balkan.

11 Den nya tillväxtplanen bygger på och ger ytterligare stimulans åt ekonomiska prioriteringar som fastställs i den ekonomiska plan och investeringsplan som lades fram 2020¹⁵. Enligt kommissionen kommer faciliteten att "stå i centrum" för planen¹⁶. I meddelandet om tillväxtplanen förklarar kommissionen varför konvergensen mellan ekonomierna på västra Balkan och EU behöver stärkas. Den lyfter även fram de olika fördelar som åtgärderna inom tillväxtplanen och den föreslagna faciliteten kommer att innebära för regionen. Men eftersom det inte finns någon konsekvensbedömning eller

¹² COM(2023) 691, *Ny tillväxtplan för västra Balkan*, s. 1.

¹³ Motiveringen i förslaget, s. 1.

¹⁴ COM(2023) 691, *Ny tillväxtplan för västra Balkan*, s. 1.

¹⁵ COM(2020) 641, *En ekonomisk plan och en investeringsplan för västra Balkan*.

¹⁶ Motiveringen i förslaget, s. 1.

något analysdokument (se punkterna **08** och **09**) kunde vi inte bedöma hur sannolikt det är att det planerade stödet på 6 miljarder euro från faciliteten kommer att bidra till att facilitetens huvudsyften uppnås, som är att påskynda den ekonomiska integrationen och konvergensen mellan ekonomierna i länderna på västra Balkan och EU.

Kapitel I – Allmänna bestämmelser

Facilitetens mål

12 De allmänna målen enligt artikel 3.1 är att

- a) påskynda den regionala ekonomiska integrationen och den gradvisa integrationen med unionens inre marknad,
- b) påskynda den socioekonomiska konvergensen mellan stödmottagarnas ekonomier och unionen,
- c) påskynda anpassningen till unionens värden, lagar, regler, standarder, politik och praxis med sikte på unionsmedlemskap.

13 De särskilda målen enligt artikel 3.2 motsvarar till stor del flera av de mål som fastställs inom IPA III¹⁷. En jämförelse av målen i *bilaga II* visar också att faciliteten lägger större tonvikt vid ekonomiska reformer, regional ekonomisk integration och gradvis integration med EU:s inre marknad i länderna på västra Balkan¹⁸.

14 Enligt förslaget om inrättande av faciliteten ska många viktiga aspekter fastställas i efterföljande avtal – såsom facilitetsavtalet, reformagendorna och låneavtal – vilka kommer att ingås först när den föreslagna förordningen har trätt i kraft. Till exempel kommer endast reformagendorna, som ska upprättas av regeringarna i länderna på västra Balkan (se punkterna **30–36**), att innehålla detaljerade åtgärder för hur de ovannämnda särskilda målen ska uppnås¹⁹. I *bilaga II* sammanfattas de olika avtal som ska ingås.

¹⁷ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) 2021/1529](#) om inrättande av instrumentet för stöd inför anslutningen, 15.9.2021.

¹⁸ Såsom anges i artikel 3.2 a–d.

¹⁹ Artiklarna 11.2 och 13.1 i förslaget.

Förutsättningar för stöd

15 I artikel 5 fastställs två förutsättningar som måste finnas för att länderna ska ha rätt till finansiering:

- a) Länderna på västra Balkan måste "[fortsätta] att upprätthålla och respektera effektiva demokratiska mekanismer, däribland ett parlamentariskt flerpartisystem, och rättsstatsprincipen, och att garantera respekt för alla skyldigheter avseende mänskliga rättigheter, inbegripet rättigheter för personer som tillhör minoriteter".
- b) Kosovo och Serbien måste "engagera[r] sig konstruktivt i normaliseringen av sina förbindelser".

16 Den första förutsättningen gäller ländernas framsteg på området "grundläggande principer" för utvidgningsprocessen²⁰. Denna bestämmelse motsvarar liknande bestämmelser för andra instrument för yttre åtgärder. Den utgör ett kriterium för att mottagarländerna ska få finansiering från faciliteten. Kommissionen anser att länderna på västra Balkan följer dessa principer.

17 Kommissionen övervakar framstegen mot dessa "grundläggande principer" och i sitt senaste meddelande om EU:s utvidgning noterade den att "i ett antal utvidgningsländer har vissa framsteg gjorts" på området grundläggande rättigheter. Den påpekade även att "vissa negativa trender [höll] i sig: könsrelaterat våld var fortfarande allmänt utbrett och mediefriheten fortsatte att hindras av politiska och ekonomiska intressen, vilket försvagar kontrollen över myndigheterna, ger utrymme för utländsk inblandning och undergräver informationsspridningen om EU"²¹. De senaste utvidgningsrapporterna för länderna på västra Balkan²² visar dessutom att deras beredskap på området "Rättsväsende och grundläggande rättigheter" varierade från att de hade nått "en viss nivå av förberedelse" till att de ansågs vara "måttligt förberedda" för att kunna tillämpa EU:s regelverk på området.

18 Den andra förutsättningen ska vara att fullt ut genomföra alla sina respektive skyldigheter [enligt avtalet om vägen till normalisering mellan Kosovo och Serbien](#) från februari 2023 och dess genomförandebilaga. Rådet angav dock nyligen att det

²⁰ Såsom anges i artikel 3.2 i.

²¹ [COM\(2023\) 690, 2023 års meddelande om EU:s utvidgningspolitik, s. 9.](#)

²² Kommissionens pressmeddelande om [2023 års utvidgningspaket](#).

”beklagar båda parter bristande genomförande av detta avtal”²³ och av andra tidigare åtaganden som också nämns i artikel 5.1 i förslaget. Detta visar en av de utmaningar som faciliteten har framför sig.

19 Det är viktigt att kommissionen fortsätter att övervaka att båda förutsättningarna är uppfyllda som en del av de årliga utvidgningsrapporterna, i enlighet med artikel 5.2 i förslaget. Om ett land inte uppfyller villkoren får kommissionen besluta att hålla inne medel. För att klargöra denna bestämmelse **bör kommissionen och lagstiftarna överväga** att använda följande formulering i den sista meningen i artikel 5: ”Kommissionen får anta ett beslut som fastställer att vissa av dessa förutsättningar inte är uppfyllda, och i ~~synnerhet~~ **ska i sådana fall** inte frigöra medel [...]”.

Kapitel II – Finansiering och genomförande

20 De resurser som planerats för faciliteten uppgår till högst 6 miljarder euro för perioden 2024–2027. Faciliteten ska finansieras på följande sätt:

- a) Två miljarder euro i icke-återbetalningspliktigt stöd (bidrag, avsättningar som täcker lån och administrativt stöd) under den fleråriga budgetramens rubrik 6 Grannskapet och omvärlden och som en del av revideringen av den fleråriga budgetramen för 2021–2027²⁴.
- b) Fyra miljarder euro i form av mycket förmånliga lån som finansieras genom upplåningstransaktioner på finansmarknaderna (se punkterna **38–42**).

21 Med tanke på att EU har ställt över 14 miljarder euro till föranslutningsländernas förfogande (inbegripet stöd till Turkiet) inom ramen för IPA III i den nuvarande fleråriga budgetramen utgör de belopp som ska tillhandahållas via faciliteten en markant ökning av den planerade finansieringen för länderna på västra Balkan. Detta motsvarar en uppskattad ökning på mer än 40 % av det stöd som ställs till förfogande under finansieringsperioden 2021–2027.

²³ Rådets slutsatser om utvidgningen, ref. 16707/23, 12.12.2023, punkt 37.

²⁴ COM(2023) 337, förslag till rådets förordning om ändring av den fleråriga budgetramen, artikel 1.5 och bilaga I.

En ökning av EU:s budget

22 För att finansiera de 2 miljarderna euro i icke-återbetalningspliktigt stöd från faciliteten har kommissionen föreslagit en ökning av rubrik 6 i den fleråriga budgetramen. Ökningen är en del av halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen, som skulle innebära en höjning av taket för rubrik 6 i den fleråriga budgetramen med 10,5 miljarder euro (i löpande priser)²⁵.

23 Kommissionen valde att inrätta en separat facilitet i stället för att öka finansieringen inom det befintliga IPA III-instrumentet. Kommissionen motiverade sitt val genom att peka på de delar där faciliteten skiljer sig från IPA III, till exempel att ett prestationsbaserat instrument används, inbegripet förhandsvillkor för att bevilja tillgång till finansiering, och att två tredjedelar av faciliteten används för lån. Kommissionen påpekade även att det inte går att omfördela medel inom IPA III²⁶.

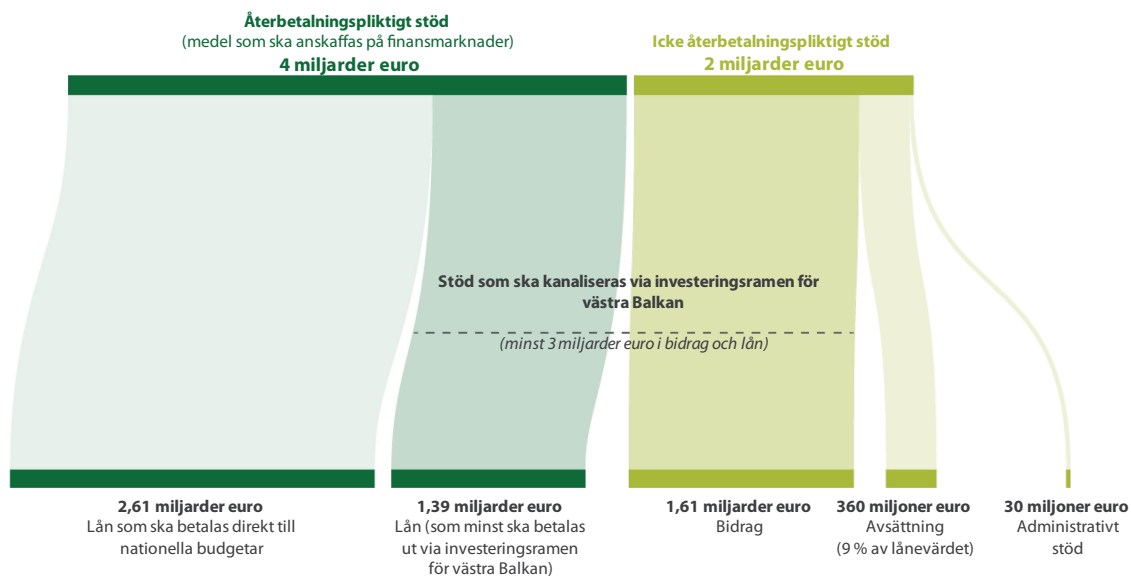
Fördelning av medel

24 Enligt artikel 6 är den övergripande fördelningen av medel två tredjedelar i lån och en tredjedel i icke återbetalningspliktigt stöd (inbegripet bidrag, avsättningar som täcker lån och andra former av stöd samt administrativt stöd) (se [figur 1](#)).

²⁵ Meddelande om halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen 2021–2027, s. 6.

²⁶ Punkt 1.5.5 i finansieringsöversikten.

Figur 1 – Budget för faciliteten

Källa: Revisionsrätten, på grundval av lagstiftningsförslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan.

25 Minst 50 % av de 6 miljarder som totalt planeras ska kanaliseras via [investeringsramen för västra Balkan](#)²⁷. Investeringsramen för västra Balkan är en särskild internationell investeringsplattform som består av kommissionen, internationella finansinstitut, EU-medlemsstaternas bilaterala utvecklingsbanker och bilaterala givare (se punkterna [43–45](#)).

26 I enlighet med artikel 6.4 i förslaget ska kommissionen fastställa de belopp som är tillgängliga för varje mottagarland med hjälp av en kort formel som anges i en bilaga till förslaget och som innebär att mottagarlandets befolkningsandel kombineras med dess BNP per capita²⁸. Stöd från faciliteten ska ges de stödmottagande länderna i form av "[f]inansiering som inte är kopplad till kostnaderna", såsom anges i artikel 125.1 a i [budgetförordningen](#).

27 Faciliteten ska inte ersätta stöd som ges till länderna på västra Balkan inom ramen för IPA III. Tanken är tvärtom att faciliteten ska komplettera andra former av EU-bistånd, till exempel bilaterala och regionala IPA-program och gränsöverskridande

²⁷ Artikel 6.5 i förslaget.

²⁸ Bilaga till [COM\(2023\) 692](#), förslag till förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan.

program som medfinansieras via Europeiska regionala utvecklingsfonden²⁹. Men eftersom flera av den föreslagna facilitetens mål liknar dem inom IPA III (se punkt **13** och *bilaga II*) är det viktigt att kommissionen är särskilt uppmärksam på samordningen av stödet, såsom anges i artikel 4.3 i förslaget.

28 Enligt artikel 9.3 i förslaget är en förutsättning för att frigöra medel att kommissionen och varje land på västra Balkan ingår facilitetsavtal och låneavtal. Avtalen ska vara rättsligt bindande och innehålla detaljerade skyldigheter för mottagarländerna. Genom artikel 9.4 införs en skyldighet att skydda EU:s ekonomiska intressen genom dessa avtal. I artikel 9.5 g regleras tillgång till uppgifter och dokumentation enligt facilitetsavtalet. Denna bestämmelse skulle dock bli tydligare om Europeiska revisionsrätten nämndes tillsammans med kommissionen och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) (se punkt **47**).

Undantag från budgetförordningen och förordningen om instrumentet Europa i världen

29 Förslaget innehåller totalt sju undantag från budgetförordningen och ett från instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen (*förordningen om instrumentet Europa i världen*). Merparten av undantagen ger faciliteten den flexibilitet som krävs för att outnyttjade medel ska kunna användas ett annat år och möjligheten att kanalisera en del av lånen via investeringsramen för västra Balkan. Vi förtecknar alla undantag i *bilaga IV*.

Kapitel III – Reformagendor

Reformagendor som ska lämnas in av länderna på västra Balkan

30 För att få finansiering måste regeringarna i länderna på västra Balkan utarbeta reformagendor med ”de viktigaste åtgärder som varje stödmottagare avser att vidta under perioden 2024–2027 för att påskynda den socioekonomiska konvergensen med

²⁹ [Förordning \(EU\) 2021/1059](#) om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för yttre åtgärder.

EU”³⁰. Reformagendan bör ”fungera som en övergripande ram för att uppnå målen för denna facilitet”³¹.

31 Reformagendorna ska innehålla en uppsättning betalningsvillkor som är kopplade till de planerade reformerna³². Kommissionen ska bedöma reformagendorna och godkänna dem genom ett genomförandebeslut³³. Förfarandet för att utarbeta reformagendorna stärker definitivt ländernas egenansvar. Men det lämnar också stort utrymme för regeringarna i länderna på västra Balkan att utforma villkoren för utbetalning. I praktiken ingår reformagendorna som en del av samrådsprocessen med kommissionen innan mottagarländerna lämnar in dem. Men det är viktigt att notera att förslaget inte uttryckligen ger kommissionen rätt att begära att regeringarna ser över och/eller ändrar utkastet till reformagendor. Med tanke på de risker som beskrivs ovan **bör kommissionen och lagstiftarna överväga** att ändra artikel 14 så att kommissionen inte enbart kan *lämna synpunkter* på utkastet till reformagendor utan även kräva att regeringarna i länderna på västra Balkan *ser över och/eller ändrar* dessa i enlighet med synpunkterna. En sådan översyn skulle vara i linje med förfarandet för godkännande av de gränsöverskridande program som länderna på västra Balkan deltar i³⁴.

32 Det finns en risk för att de villkor för utbetalning som ska fastställas i reformagendorna eventuellt inte är tillräckligt ambitiösa och att de underliggande indikatorerna inte är tillräckligt tydliga och mätbara. I vår särskilda rapport om rättsstaten 2022³⁵ konstaterade vi att EU:s insatser har haft en begränsad övergripande inverkan när det gäller att främja grundläggande rättsstatliga reformer, vilka är ett grundläggande villkor i EU:s utvidgningsprocess. Vi rekommenderade kommissionen att ställa upp strategiska mål för varje utvidgningsland genom att fastställa slutliga effektindikatorer och tillhörande delmål när det gäller grundläggande

³⁰ Motiveringen i förslaget, s. 2.

³¹ Skäl 24 i förslaget.

³² Artikel 12.1 i förslaget.

³³ Artiklarna 14 och 15 i förslaget.

³⁴ Artikel 18.3 och 18.4 i [förordning \(EU\) 2021/1059](#) om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för yttre åtgärder.

³⁵ [Särskild rapport 01/2022: EU-stöd för rättsstaten på västra Balkan: grundläggande problem kvarstår trots ansträngningar](#)

reformer³⁶. Kommissionen bör därför kunna kräva att länderna ser över eller ändrar utbetalningsvillkoren och vid behov tar med sådana indikatorer i reformagendorna.

33 En annan iakttagelse i våra tidigare särskilda rapporter har varit att det är svårt att göra reformerna hållbara, särskilt med tanke på den svaga administrativa kapaciteten i länderna på västra Balkan³⁷. Det framgår inte tydligt av förslaget hur kommissionen tänker se till att denna risk för hållbarheten minskar. I förslaget förutsätter man bara att åtgärder för vilka stödmottagaren har uppnått ett tillfredsställande resultat "inte har upphävts"³⁸. När det gäller grundläggande reformer är hållbarheten än mer relevant eftersom den också är en förutsättning för att bevilja stöd från faciliteten, i linje med artikel 5.1 i förslaget (se punkterna **15–19**).

34 De ansökningar om utbetalningar som mottagarländerna ska lämna in två gånger om året är avsedda att ge kommissionen möjlighet att kontrollera att relevanta villkor har uppfyllts innan den betalar ut medlen. Om kommissionen bedömer att framstegen med reformerna inte har varit tillfredsställande kan den hålla inne motsvarande belopp tills mottagarlandet har uppfyllt de relevanta villkoren³⁹. När mottagarlandet inte har vidtagit nödvändiga åtgärder inom tolv månader från den ursprungliga negativa bedömningen (eller inom 24 månader under det första genomförandeåret) ska kommissionen minska det totala stödet i proportion till den del som motsvarar de relevanta betalningsvillkoren (inbegripet den del som ska kanaliseras via investeringsramen för västra Balkan)⁴⁰.

35 Vi välkomnar att kommissionen har ökat användningen av villkorlighet för finansiering via faciliteten. Denna nya strategi stämmer överens med vår tidigare rekommendation att kommissionen bör stärka mekanismen för att främja reformer i utvidgningsprocessen⁴¹. Om ett land inte uppfyller betalningsvillkoren får kommissionen enligt förslaget omfördela en del av finansieringen eller all finansiering

³⁶ [Särskild rapport 01/2022](#), Rekommendation 1 – Stärka mekanismen för att främja rättsstatliga reformer i utvidgningsprocessen

³⁷ Punkt 32 i [särskild rapport 01/2022](#) och [särskild rapport 21/2016](#) *EU:s föranslutningsstöd för att stärka den administrativa kapaciteten i västra Balkan*.

³⁸ Artikel 21.2 i förslaget.

³⁹ Artikel 21.4 i förslaget.

⁴⁰ Artikel 21.5 i förslaget.

⁴¹ [Särskild rapport 01/2022](#), rekommendation 3 – stärka användningen av villkorlighet i IPA III.

till övriga mottagarländer⁴². Det skapar ett ännu starkare incitament för länderna på västra Balkan att satsa på reformer. Den faktiska innebörden i formuleringen ”på ett tillfredsställande sätt har uppfyllt” i villkoren i artikel 21.2 är dock otydlig. Kriteriet som medför att ”medlen helt eller delvis frigörs” är också otydligt⁴³. Därför **bör kommissionen överväga** att ta fram en intern vägledning för hur man bedömer om de betalningsvillkor som fastställs i reformagendorna har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt. Vägledningen bör även ta upp hur man hanterar en situation där tidigare uppfyllda villkor eventuellt inte längre är uppfyllda.

36 Slutligen får kommissionen minska det stöd som ska betalas ut i händelse av identifierade fall av eller allvarliga problem i samband med oriktigheter, bedrägerier, korruption och intressekonflikter som inte har korrigerats av mottagarlandet⁴⁴. Kommissionen får även grunda sitt beslut på information från Olaf. Europeiska revisionsrättens rapporter nämns dock inte i detta sammanhang. Därför **bör kommissionen och lagstiftarna överväga** att uttryckligen hänvisa till Europeiska revisionsrättens rapporter i slutet av artikel 21.7.

Förfinansiering

37 När ett land på västra Balkan har lämnat in sin reformagenda till kommissionen får det begära att en förfinansiering frigörs⁴⁵. På särskilda villkor som anges i artikel 20 kan länderna få förfinansiering på upp till 7 % av det totala stöd som finns tillgängligt för dem inom faciliteten. Detta skulle kunna motsvara upp till 390 miljoner i förfinansiering.

Lån på mycket förmånliga villkor

38 Faciliteten ska enligt förslaget fördela 4 miljarder i lån till länderna på västra Balkan. Kommissionen ska finansiera lånen genom att låna upp de nödvändiga medlen på kapitalmarknaderna eller från finansinstitut samtidigt som den tillämpar den *diversifierade finansieringsstrategin*, som fastställdes 2022 av EU som en allmän lånemethod⁴⁶. Enligt förslaget ska lån beviljas till mycket förmånliga villkor där

⁴² Artikel 21.8 och skälen 19 och 39 i förslaget.

⁴³ Artikel 12.1 i förslaget.

⁴⁴ Artikel 21.7 i förslaget.

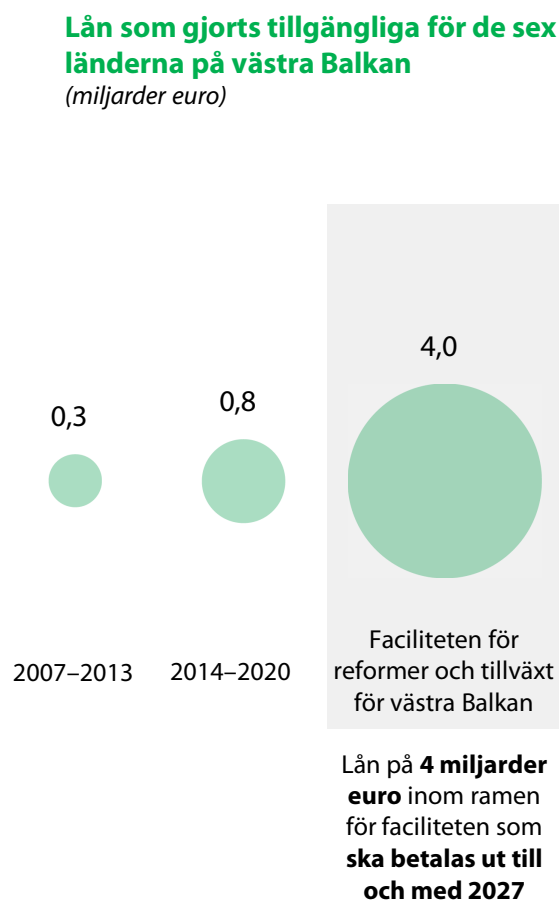
⁴⁵ Artikel 20 i förslaget.

⁴⁶ Se även vårt [yttrande 07/2022](#) över en diversifierad finansieringsstrategi.

återbetalningen av kapitalbeloppet inte inleds före 2034 och med en längsta löptid på 40 år⁴⁷. Det betyder att deras löptid ska vara ännu längre än de 35-åriga lån som Ukraina beviljades 2023⁴⁸.

39 Det är viktigt att notera att lån som föreslås inom ramen för faciliteten skulle innebära en markant ökning jämfört med de belopp som lånats ut till länderna på västra Balkan inom ramen för tidigare fleråriga budgetramar. I [figur 2](#) jämförs tidigare och nu föreslagna lån.

Figur 2 – Makroekonomiskt stöd och lån som föreslås inom ramen för faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan

Källa: Revisionsrätten, på grundval av arbetsdokument från kommissionens avdelningar [SWD\(2023\) 244](#) som åtföljer kommissionens rapport om genomförandet av makroekonomiskt stöd till tredjeländer under 2022 (bilaga 1) och [förslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan](#).

⁴⁷ Skäl 36 och artikel 17 i förslaget.

⁴⁸ Skäl 27 i [förordning 2022/2463](#) om inrättande av ett instrument för stöd till Ukraina under 2023 (makroekonomiskt stöd+), 14.12.2022.

40 Så som föreskrivs i artikel 211.1 i budgetförordningen ska de föreslagna lånen täckas av en avsättning som ska betalas till EU:s gemensamma avsättningsfond. I artikel 18.1 i förslaget fastställs avsättningsnivån till 9 % av lånevärdet. Det motsvarar den standardavsättningsnivå som fastställs i artikel 31.5 i [förordningen om instrumentet Europa i världen](#) för makroekonomiskt stöd och den nivå som tidigare tillämpats på lån till tredjeländer. Avsättningen ska enligt förslaget betalas från facilitetens bidragsdel, till ett totalt belopp på 360 miljoner euro se [figur 1](#) ovan). Enligt artikel 18.1 i förslaget får kommissionen också bygga upp avsättningen gradvis över tid allt eftersom lånen betalas ut.

41 I tidigare yttranden kritiserade vi kommissionen för att den inte hade fastställt någon avsättning för lån till Ukraina och framhöll riskerna med att garantera lån direkt genom EU-budgeten⁴⁹. Vi välkomnar därför kommissionens beslut att föreslå standardmetoden för att täcka lån till länderna på västra Balkan med en avsättning på 9 %.

42 Enligt artikel 18.2 ska kommissionen också se över avsättningsnivån ”minst vart tredje år”. För att kunna göra det ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter (se punkt [54](#)). Hur ofta avsättningsnivån ska ses över stämmer överens med kraven i artikel 211.1 i budgetförordningen. Men eftersom tanken är att faciliteten ska fungera fram till slutet av 2028 betyder det i praktiken att kommissionen skulle se över avsättningsnivån en enda gång under facilitetens livstid.

Investeringsram för västra Balkan

43 Minst hälften av alla medel från faciliteten, det vill säga minst 3 miljarder euro, ska kanaliseras via investeringsramen för västra Balkan. Ramen har funnits sedan 2009 och är en gemensam finansiell plattform för Europeiska kommissionen, finansiella organisationer, EU-medlemsstater och Norge. Syftet med den är att förbättra samarbetet kring investeringar i privat och offentlig sektor för regionens socioekonomiska utveckling och bidra till västra Balkans integrering i Europa⁵⁰. Mottagarländerna deltar i plattformen som observatörer. Sekretariatet för

⁴⁹ [Yttrande 07/2022](#) över en diversifierad finansieringsstrategi, särskilt punkterna 15–17, och [yttrande 03/2023](#) över Ukrainafaciliteten, punkterna 38–45 och 76.

⁵⁰ Pressmeddelande – Europeiska kommissionen tillkännager ett ytterligare investeringspaket på 680 miljoner euro till västra Balkan inom ramen för den ekonomiska planen och investeringsplanen, 13.12.2023.

investeringsramen för västra Balkan ligger hos Europeiska kommissionen, och följande finansinstitut deltar för närvarande:

1. Europarådets utvecklingsbank,
2. Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD),
3. Europeiska investeringsbanken (EIB) och Europeiska investeringsfonden,
4. Världsbanksgruppen, inbegripet Internationella finansieringsbolaget,
5. *Kreditanstalt für Wiederaufbau* (tysk utvecklingsbank),
6. *Agence Française de Développement* (franskt biståndsorgan).

44 Enligt artikel 6.5 i förslaget innefattar de medel som betalas ut via investeringsramen för västra Balkan alla bidrag som finns tillgängliga inom faciliteten (omkring 1,6 miljarder euro) och minst 1,4 miljarder euro i lån (se [figur 1](#) ovan). I artikel 19.1 klargörs vidare att denna finansiering ska ge stöd till "infrastrukturinvesteringar". För att sätta den planerade finansieringen på 3 miljarder euro i perspektiv är det viktigt att notera att kommissionen bidrog med omkring 2,94 miljarder euro i IPA-bidrag till investeringsramen för västra Balkan för infrastrukturinvesteringar mellan 2009 och 2023 (varav 1,59 miljarder euro mellan 2021 och 2023 inom ramen för IPA III).

45 Det är viktigt att notera att finansiering via investeringsramen för västra Balkan ska frigöras gradvis i förhållande till de framsteg länderna gör i arbetet med de reformer som fastställts i reformagendorna⁵¹. Var sjätte månad, med varje beslut som tillåter att medel frigörs (såsom anges i artikel 21.3 i förslaget), ska kommissionen också fastställa det belopp som ska göras tillgängligt genom investeringsramen för västra Balkan eller via dessa länders nationella budgetar.

Kapitel VI – Skydd av unionens ekonomiska intressen

Revisionsrättens revisionsrättigheter

46 I förslaget betonas behovet av att ytterligare stärka revisions- och kontrollmekanismerna i länderna på västra Balkan. I det erkänns också uttryckligen Europeiska revisionsrättens revisionsrättigheter (som härrör från artiklarna 285

⁵¹ Artikel 19.5–19.7 i förslaget.

och 287 i EUF-fördraget) när det gäller medel som utnyttjas inom faciliteten. Särskilt i artikel 9.4 i förslaget fastställs att facilitetsavtalet, låneavtalen och avtal med personer eller enheter som mottar medel måste ”säkerställa att skyldigheterna i artikel 129 [i budgetförordningen, om Samarbete för att skydda unionens ekonomiska intressen] fullgörs”. Vissa bestämmelser i förslaget skulle dock kunna klargöras ytterligare.

Tillgång till dokumentation inom facilitetsavtalet

47 Genom artikel 9 införs en skyldighet att skydda EU:s ekonomiska intressen genom det facilitetsavtal som ska ingås med varje mottagarland. Facilitetsavtalet ska särskilt innehålla närmare bestämmelser om ”stödmottagarens åtagande att göra framsteg i riktning mot ett mer effektivt och ändamålsenligt kontrollsystem [...]”⁵² och verksamhet med anknytning till ”förvaltning, kontroll, tillsyn, övervakning, utvärdering, rapportering och revision inom ramen för faciliteten samt systemgranskningar, utredningar, bedrägeribekämpningsåtgärder och samarbete”⁵³. Såsom förklarades i punkt **28** skulle dock artikel 9.5 g om tillgång till uppgifter och dokumentation bli tydligare om Europeiska revisionsrätten nämndes tillsammans med kommissionen och Olaf. För att undvika missförstånd om Europeiska revisionsrättens revisionsrättigheter **bör kommissionen och lagstiftarna därför överväga** att uttryckligen nämna Europeiska revisionsrätten i artikel 9.5 g.

Tillgång till dokumentation inom investeringsramen för västra Balkan

48 Som tidigare har påpekats ska minst hälften av facilitetens finansiering (inbegripet alla bidrag) kanaliseras via en gemensam fond som inrättas inom ramen för investeringsramen för västra Balkan och som förvaltas av EBRD och EIB. Dessa belopp ska genomföras genom *indirekt förvaltning* med internationella finansinstitut, såsom föreskrivs i artikel 62.1 c i budgetförordningen. I de allmänna villkoren för den gemensamma fonden ges Europeiska revisionsrätten uttryckligen revisionsrättigheter, bland annat tillgång till dokumentation och rätten att genomföra besök på plats när så krävs⁵⁴. Det bör dock noteras att ett av de sex finansinstitut som deltar i investeringsramen för västra Balkan, nämligen Världsbanksgruppen, tidigare har

⁵² Artikel 9.5 a i förslaget.

⁵³ Artikel 9.5 c i förslaget.

⁵⁴ *General conditions of the European Western Balkans Joint Fund*, senast ändrad 6.9.2023, punkt 5.11. ”Commission Scrutiny”, s. 35.

hindrat tillgång till den dokumentation som Europeiska revisionsrätten behövde för att genomföra sitt revisionsarbete på rätt sätt⁵⁵.

Revisionsrättigheter kopplade till låneavtalen

49 I artikel 22.2 d i förslaget anges att facilitetsavtalet måste innehålla en skyldighet för mottagarländerna att "[u]ttryckligen ge kommissionen, Olaf, revisionsrätten och, i förekommande fall, Eppo rätt att utöva sina befogenheter". Till skillnad från artikel 9.4 i förslaget som föreskriver en skyldighet att skydda EU:s ekonomiska intressen nämns inte låneavtalen uttryckligen i artikel 22.2. För tydighetens och konsekvensens skull och i syfte att undvika eventuella missförstånd om Europeiska revisionsrättens revisionsrättigheter bör **kommissionen och lagstiftarna överväga** att hänvisa till låneavtalen tillsammans med facilitetsavtalet i artikel 22.2.

Nationella internkontrollsystem och nationella revisionsmyndigheter

50 För lån som betalas ut direkt till de nationella budgetarna ska kommissionen enligt förslaget förlita sig på befintliga interna kontrollsystem i länderna på västra Balkan⁵⁶. Denna strategi är i linje med IPA III enligt vilken en andel av EU-medlen genomförs genom *indirekt förvaltning* (med undantag av Bosnien och Hercegovina och Kosovo) med ett institutionellt upplägg som fastställs i de ramöverenskommelser om ekonomiskt partnerskap som ingås med länderna⁵⁷. I den föreslagna förordningen anmodas nationella enheter att "upprätthålla en regelbunden dialog med Europeiska revisionsrätten, Olaf och, i förekommande fall, Europeiska åklagarmyndigheten"⁵⁸.

51 Vi välkomnar att kommissionen har valt en etablerad institutionell struktur. Men i de senaste utvidgningsrapporterna från november 2023 påpekades att beredskapen hos länderna på västra Balkan på området ekonomisk förvaltning varierade från att de hade nått en "viss nivå av förberedelse" till att de ansågs vara "måttligt förberedda" (se *bilaga V*). Det är också oklart exakt vilka enheter som termen *nationella revisionsmyndigheter* avser i artikel 23. Kommissionen informerade oss om att denna bestämmelse gäller nationella/statliga revisionsorganverk (revisionstjänster) som

⁵⁵Ruta 6 i [revisionsrättens årsrapport för budgetåret 2018](#), 8.10.2019, s 285.

⁵⁶ Artikel 23.1 i förslaget.

⁵⁷ Se till exempel [ramöverenskommelsen om ekonomiskt partnerskap](#) mellan Europeiska kommissionen och Republiken Albanien, särskilt artiklarna 10, 11 och 50.

⁵⁸ Artikel 23.3 i förslaget.

ansvarar för att granska de nationella budgetarna. Bestämmelsen gäller inte IPA:s revisionsmyndigheter som inrättats för den indirekta förvaltningen av IPA-medel.

52 Faciliteten är framför allt avsedd att stärka revisions- och kontrollsystemen i länderna på västra Balkan. I artikel 23.1 anges att "[r]eformagendorna [...] under de första åren av genomförandet [ska] prioritera reformer i samband med förhandlingskapitel 32, särskilt om förvaltning av offentliga finanser och intern kontroll [...]" samt om andra åtgärder som bedrägeribekämpning, korruption och organiserad brottslighet. Förslaget skulle dock bli ännu tydligare om prioriteringarna även angavs tydligt i artikel 13 om reformagendornas innehåll (se punkterna **30–36**). **Kommissionen och lagstiftarna bör därför överväga** att hänvisa till dessa prioriteringar i artikel 13.1 i förslaget.

Kapitel V – Övervakning, rapportering och utvärdering

53 Enligt artikel 24 i förslaget ska kommissionen övervaka genomförandet av faciliteten och utarbeta årliga rapporter om de framsteg som gjorts. I förslaget anges också att de indikatorer som används till övervakningen av faciliteten "i möjligaste mån [ska] vara samstämmiga med de centrala företagsindikatorer som ingår i resultatramen för instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA III), i resultatmätningens ram för EFHU+ och i investeringsramen för västra Balkan"⁵⁹. Vi välkomnar den metoden eftersom fördelen med att använda indikatorer som är samstämmiga med dem som fastställs i **IPA III-förordningen** är att faciliteten anpassas till det övriga föranslutningsstödet. Det innebär även att resultat kan aggregeras och underlättar övervakningen av framsteg mot facilitetens mål. Enligt artikel 25 i förslaget ska kommissionen dessutom genomföra en efterhandsutvärdering av faciliteten mellan 2028 och 2031.

Kapitel VI – Slutbestämmelser

54 I artikel 26 ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter för att ändra avsättningsnivån för lån i enlighet med artikel 18.3 i förslaget. Såsom anges i punkt **42** ska kommissionen enligt förslaget se över avsättningsnivån en enda gång under facilitetens livstid.

⁵⁹ Artikel 13.2 i förslaget.

Finansieringsöversikt för rättsakten

55 I finansieringsöversikten för rättsakten förutses en ökning av de administrativa utgifterna och personalresurserna för faciliteten. Av den framgår att de administrativa kostnaderna kommer att uppgå till sammanlagt omkring 34 miljoner euro för perioden 2024–2027⁶⁰. Av det beloppet ska 4 020 000 euro redovisas under rubrik 7 Europeisk offentlig förvaltning i den fleråriga budgetramen.

56 Kommissionens personalbehov har uppskattats till 24 heltidsekvivalenter. Det ska omfatta sex tjänstemän och tillfälligt anställda och 18 tjänster som huvudsakligen består av kontraktsanställda. Av de 24 skulle nio anställda utstationeras till EU:s delegationer i länderna på västra Balkan.

⁶⁰ Finansieringsöversikt för rättsakten, s. 48.

Avslutande kommentarer

57 Ett krav för EU-anslutning är en fungerande marknadsekonomi. Den ekonomiska konvergensen mellan länderna på västra Balkan och EU har dock i många år ansetts vara otillräcklig. Kommissionen har föreslagit att en facilitet för reformer och tillväxt ska inrättas för västra Balkan för att stimulera ekonomisk tillväxt och öka konvergensen till EU-medlemsstaternas genomsnittliga inkomstnivå. Enligt förslaget ska faciliteten tillhandahålla upp till 6 miljarder euro i stöd, varav 2 miljarder euro i icke-återbetalningspliktigt stöd och 4 miljarder euro i lån. Beloppen innebär en betydande ökning – uppskattningsvis på över 40 % – av den finansiering som planerats till länderna på västra Balkan för finansieringsperioden 2021–2027. Med tanke på att flera av den föreslagna facilitetens mål liknar dem inom IPA III är det viktigt att kommissionen är särskilt uppmärksam på samordningen av stödet. Enligt förslaget är planen att lånen ska täckas av en avsättning på 9 %. Detta är standardavsättningsnivån för lån till tredjeländer som ska skydda EU-budgeten mot eventuella förluster.

58 Genom förslaget införs en starkare villkorlighet för finansiering från faciliteten genom att utbetalningar kopplas till uppfyllelsen av de villkor som fastställs i reformagendorna. Enligt förslaget ska dock många aspekter fastställas i efterföljande avtal som kommer att ingås först när förordningen om faciliteten har trätt i kraft. Framför allt i reformagendorna, som regeringarna på västra Balkan ska lämna in i samråd med kommissionen, kommer tydliga villkor för utbetalning av stöd att behöva fastställas.

59 Kommissionen ska enligt förslaget förlita sig på en ram som inrättats för samarbete med länderna på västra Balkan. Minst hälften av facilitetens medel (inbegripet alla bidrag) ska kanaliseras via investeringsramen för västra Balkan, en investeringsplattform som funnits sedan 2009. När det gäller de lån som kanaliseras via nationella budgetar ska kommissionen, enligt förslaget, främst förlita sig på att mottagarländernas interna kontrollsystem skyddar unionens ekonomiska intressen. Men en del av ländernas myndigheter har liten administrativ kapacitet. Därför är det viktigt att faciliteten prioriterar reformer på området finansiell kontroll under de första genomförandeåren.

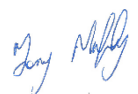
60 Till följd av vår granskning av lagstiftningsförslaget föreslår vi att **kommissionen och lagstiftarna överväger att**

- klargöra förfarandet för att hålla inne medel om ett mottagarland inte uppfyller en förutsättning för finansiering (se punkt [19](#)),

- ge kommissionen möjlighet att kräva av regeringarna på västra Balkan att de ser över och/eller ändrar reformagendorna (se punkt [31](#)),
- ta fram en intern vägledning för hur man bedömer om de betalningsvillkor som fastställs i reformagendorna har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt (se punkt [35](#)),
- uttryckligen hänvisa till revisionsrättens rapporter bland de dokument som skulle kunna ligga till grund för kommissionens beslut att minska stödet (se punkt [36](#)),
- klargöra revisionsrättens rättigheter att få åtkomst till uppgifter och dokumentation enligt facilitetsavtalet så att de anpassas till kommissionens och Olafs rättigheter (se punkt [47](#)),
- uttryckligen nämna låneavtalen i artikel 22 om skydd av unionens ekonomiska intressen (se punkt [49](#)),
- nämna prioriterade reformer på området finansiell kontroll i artikel 13 i förslaget, som reglerar reformagendornas innehåll (se punkt [52](#)).

Detta yttrande antogs av revisionsrättens avdelning III, med ledamoten Bettina Jakobsen som ordförande, vid dess sammanträde i Luxemburg den 30 januari 2024.

På revisionsrättens vägnar

Tony Murphy
ordförande

Bilagor

Bilaga I – Tidigare rapporter och yttranden från revisionsrätten som har beaktats i detta yttrande

Särskilda rapporter som rör föranslutningsländer och EU:s utvidgningsprocess

Särskild rapport 01/2022	EU-stöd för rättsstaten på västra Balkan: <i>grundläggande problem kvarstår trots ansträngningar</i>
Särskild rapport 27/2018	Faciliteten för flyktingar i Turkiet: <i>till bra hjälp, men förbättringar behövs för att få mer valuta för pengarna</i>
Särskild rapport 07/2018	EU:s föranslutningsstöd till Turkiet: <i>endast begränsade resultat hittills</i>
Särskild rapport 21/2016	EU:s föranslutningsstöd för att stärka den administrativa kapaciteten i västra Balkan: <i>en metarevision</i>
Särskild rapport 20/2016	Att stärka den administrativa kapaciteten i Montenegro: <i>framsteg har gjorts men bättre resultat krävs på många centrala områden</i>
Särskild rapport 11/2016	Att stärka den administrativa kapaciteten i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien: <i>begränsade framsteg i en svår miljö</i>
Särskild rapport 19/2014	EU:s föranslutningsstöd till Serbien
Särskild rapport 18/2012	Europeiska unionens stöd till Kosovo på rättsstatsområdet
Särskild rapport 14/2011	Har EU-stödet förbättrat Kroatiens kapacitet att förvalta stöd efter anslutningen?

Revisionsrättens publikationer om lån till tredjeländer

Yttrande 03/2023	Yttrande över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Ukrainafaciliteten [2023/0200 (COD)]
Årsrapport för 2022	Årsrapporterna för budgetåret 2022
Särskild rapport 05/2023	EU:s finansiella landskap: <i>ett lapptäcke som behöver förenklas ytterligare och bli föremål för ökad ansvarsskyldighet</i>
Yttrande 07/2022	Yttrande över förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) 2018/1046 vad gäller inrättandet av en diversifierad finansieringsstrategi som en allmän lånemetod [2022/0370 (COD)]

Bilaga II – Jämförelse av målen i förslaget och i IPA III-förordningen

Mål i förslaget	Mål i IPA III-förordningen
<p><u>I. Allmänna mål (enligt artikel 3.1 i förslaget)</u></p>	<p><u>I. Allmänna mål enligt IPA III (enligt artikel 3.1. i IPA III-förordningen)</u></p>
<p>Facilitetens allmänna mål ska vara att</p> <p>a) påskynda den regionala ekonomiska integrationen och den gradvisa integrationen med unionens inre marknad,</p> <p>b) påskynda den socioekonomiska konvergensen mellan stödmottagarnas ekonomier och unionen,</p> <p>c) påskynda anpassningen till unionens värden, lagar, regler, standarder, politik och praxis med sikte på unionsmedlemskap.</p>	<p>Det allmänna målet för IPA III är att stödja de stödmottagare som förtecknas i bilaga I vid antagandet och genomförandet av de politiska, institutionella, rättsliga, administrativa, sociala och ekonomiska reformer som krävs för att efterleva unionens värden och successivt anpassa sig till unionens regler, normer, politik och praxis (<i>regelverket</i>) med sikte på framtida medlemskap i unionen, och därigenom bidra till ömsesidig stabilitet, säkerhet, fred och välbefinnande.</p>
<p><u>II. Särskilda mål (enligt artikel 3.2 i förslaget) ska omfatta att</u></p>	<p><u>II. Specifika mål (enligt artikel 3.2 i IPA-förordningen)</u></p>
<p>a) påskynda stödmottagarnas omställning till hållbara och inkluderande ekonomier som kan stå emot konkurrenstrycket på unionens inre marknad och till ett stabilt investeringsklimat,</p>	<p>a) Stärka rättsstatsprincipen, demokratin, respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, inbegripet genom främjande av rättsväsendets oberoende, en förstärkt säkerhet och kampen mot korruption och organiserad brottslighet, efterlevnad av internationell rätt, mediefrihet och akademisk frihet och en gynnsam miljö för det civila samhället, främja icke-diskriminering och tolerans, säkerställa respekten för rättigheterna för personer som tillhör minoriteter och främja jämställdhet och förbättra migrationshanteringen, inbegripet gränsförvaltningen och hanteringen av irreguljär migration, och ta itu med tvångsfördrivning.</p>
<p>b) främja regional ekonomisk integration, särskilt genom framsteg i upprättandet av den gemensamma regionala marknaden,</p>	<p>b) Stärka den offentliga förvaltningens effektivitet och främja transparens, strukturreformer och goda styrelseformer på alla nivåer, inbegripet inom offentlig upphandling och statligt stöd.</p>
<p>c) främja stödmottagarnas ekonomiska integration med unionens inre marknad,</p>	<p>c) Utforma regler, normer, politik och praxis för de stödmottagare som förtecknas i bilaga I så att de anpassas till unionens och stärka det regionala samarbetet, försoningsprocessen, goda grannförbindelser samt direkta personkontakter och strategisk kommunikation.</p>
<p>d) stödja regional ekonomisk integration och förbättrad integration med EU:s inre marknad genom förbättrad konnektivitet i regionen i överensstämmelse med de transeuropeiska näten,</p>	<p>d) Stärka den ekonomiska och sociala utvecklingen och sammanhållningen med särskild uppmärksamhet på ungdomar, bland annat genom utbildning av god kvalitet och sysselsättningspolitik, genom stöd till investeringar och den privata sektorns utveckling, med fokus på små och medelstora företag samt på jordbruks- och landsbygdsutveckling.</p>

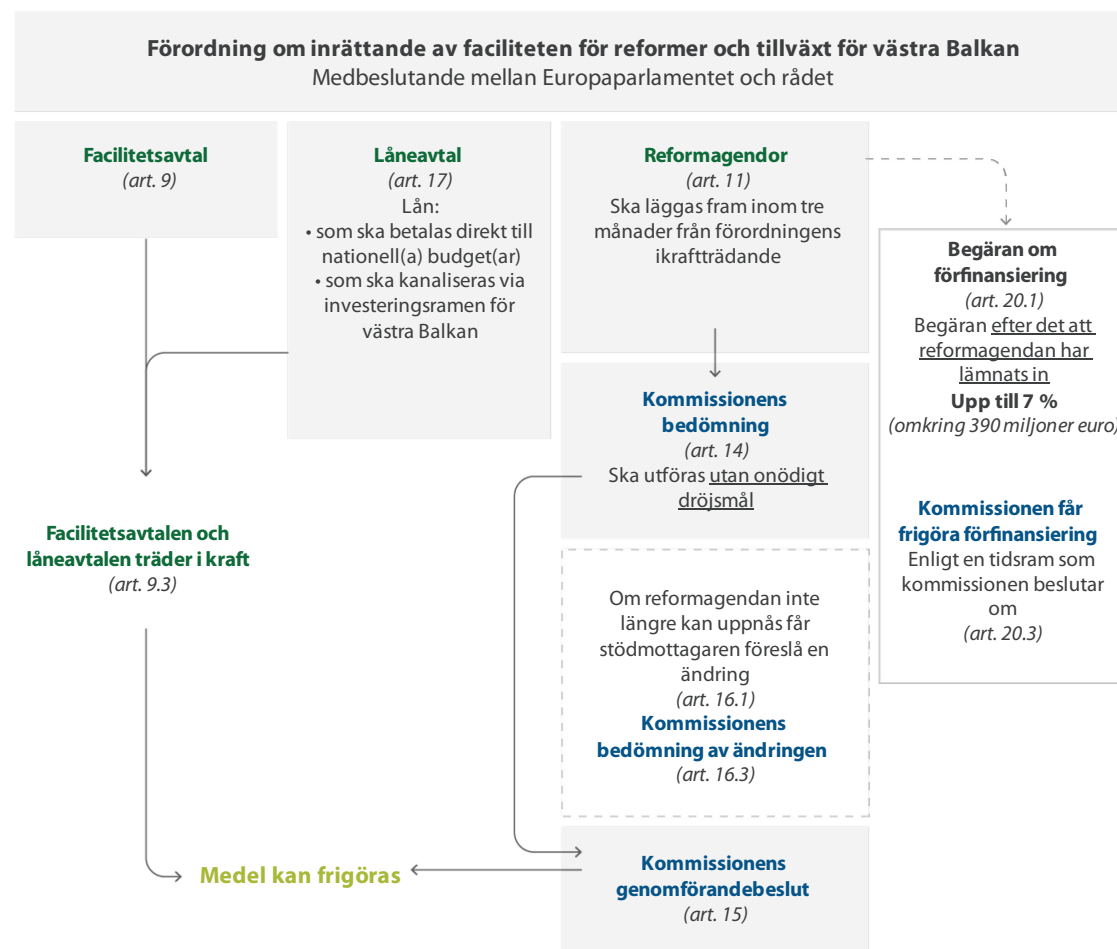
Mål i förslaget
e) påskynda den gröna omställningen i överensstämmelse med den gröna agendan för västra Balkan 2020 och omfatta alla ekonomiska sektorer, särskilt energisektorn, inbegripet omställningen till en klimatneutral, klimattålig och cirkulär ekonomi med minskade koldioxidutsläpp,
f) främja den digitala omställningen som en drivkraft för hållbar utveckling och inkluderande tillväxt,
g) främja innovation, särskilt för små och medelstora företag och till stöd för den gröna och den digitala omställningen,
h) främja utbildning av hög kvalitet, omskolning och kompetenshöjning samt sysselsättningspolitik,
(i) ytterligare stärka de grundläggande principerna för utvidgningsprocessen, inbegripet rättsstatsprincipen, demokratin, respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, genom att främja ett oberoende rättsväsende, förstärkt säkerhet, kampen mot bedrägerier, korruption, organiserad brottslighet, penningtvätt och finansiering av terrorism, skatteundandragande och skattebedrägeri, efterlevnad av internationell rätt, stärka mediefriheten och den akademiska friheten och en gynnsam miljö för det civila samhället, främja social dialog, främja jämställdhet, icke-diskriminering och tolerans för att säkerställa och stärka respekten för rättigheter för personer som tillhör minoriteter,
j) stärka den offentliga förvaltningens effektivitet och stödja öppenhet, strukturreformer och god förvaltning på alla nivåer, även på områdena förvaltning av offentliga finanser och offentlig upphandling och kontroll av statligt stöd samt stödja initiativ och organ som arbetar med att stödja och verkställa internationell rätt i stödmottagarna på västra Balkan.

Anm.: Samma färg indikerar liknande mål.

Källa: Revisionsrätten, på grundval av IPA III-förordningen och förslaget.

Mål i IPA III-förordningen
e) Stärka miljöskyddet, öka motståndskraften mot klimatförändringar, påskynda övergången till en koldioxidsnål ekonomi, utveckla den digitala ekonomin och det digitala samhället samt stärka den hållbara konnektiviteten i alla dess dimensioner.
f) Stödja territoriell sammanhållning och gränsöverskridande samarbete över land- och sjögränser, inbegripet transnationellt och interregionalt samarbete.

Bilaga III – Avtal som ska ingås efter det att förordningen om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan har trätt i kraft

Källa: Revisionsrätten, på grundval av lagstiftningsförslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan.

Bilaga IV – Undantag från budgetförordningen och förordningen om instrumentet Europa i världen

Undantag från förordning (EU, Euratom) 2018/1046 (budgetförordningen)

Förslag till förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan		Budgetförordningen Artikelrubrik
Artikel där undantaget används	Syfte med undantaget	
Artikel 10.1	Outnyttjade åtagande- och betalningsbemyndiganden inom ramen för faciliteten ska automatiskt överföras och får bli föremål för åtaganden respektive användas till och med den 31 december följande budgetår. Det överförda beloppet ska användas först under det följande budgetåret.	Artikel 12.4 Anslag som förfaller och anslag som överförs
Artikel 10.3	Åtagandebemyndiganden motsvarande beloppen för de tillbakadraganden som gjorts på grund av helt eller delvis uteblivet genomförande av en åtgärd inom ramen för faciliteten ska göras disponibla på nytt till förmån för den ursprungliga budgetposten.	Artikel 15 Att göra anslag som motsvarar tillbakadraganden disponibla på nytt
Artikel 17.2 Skäl 36	Utbetalningar av lånet får genomföras via investeringsramen för västra Balkan på stödmottagarens vägnar. Återvunna belopp ska överföras till stödmottagaren.	Artikel 220.4 Ekonomiskt stöd – Regler och genomförande
Artikel 17.3	Låneavtalet ska innehålla beloppet för förfinansiering och regler om avräkning av förfinansiering.	Artikel 220.5 Ekonomiskt stöd – Regler och genomförande
Artikel 18.1	Budgetåtaganden för avsättningen ska göras senast den 31 december 2027. Avsättningen ska betalas gradvis och senast när lånen har betalats ut i sin helhet.	Artikel 211.2 andra stycket sista meningen Avsättning för finansiella förpliktelser

Förslag till förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan		Budgetförordningen Artikelrubrik
Artikel där undantaget används	Syfte med undantaget	
Artikel 21.9 Skäl 42	För den del av facilitetens finansiering som betalas ut som ekonomiskt stöd och som kanaliseras direkt till stödmottagarnas nationella budgetar ska betalningsfristerna börja löpa från och med den dag då det beslut om att godkänna utbetalningen till stödmottagarna enligt punkt 4 i den här artikeln meddelas.	Artikel 116.2 Tidsfrister för betalningar
Artikel 21.10 Skäl 42	Vid utbetalningar som görs som ekonomiskt stöd och som kanaliseras direkt till stödmottagarnas nationella budgetar i enlighet med denna artikel och artikel 22 i denna förordning är det lämpligt att utesluta att kommissionen betalar dröjsmålsränta till stödmottagaren.	Artikel 116.5 Tidsfrister för betalningar

Undantag från förordning (EU) 2021/947 om inrättande av instrumentet för grannskapet, utvecklingsamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen

Förslag till förordning om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan		Förordningen om instrumentet Europa i världen Artikelrubrik
Artikel där undantaget används	Syfte med undantaget	
Artikel 6.3 Skäl 19	Stöd till stödmottagarna i form av lån ska inte utgöra en del av beloppet för garantin för yttre åtgärder i den mening som avses i artikel 31.4 i förordning (EU) 2021/947.	Artikel 31.3 andra meningen och 31.4 EFHU+, garantin för yttre åtgärder, budgetgarantier och ekonomiskt stöd till tredjeländer – Tillämpningsområde och finansiering

Källa: Revisionsrätten, på grundval av lagstiftningsförslaget om inrättande av faciliteten för reformer och tillväxt för västra Balkan.

Bilaga V Översikt över beredskapen hos länderna på västra Balkan på området finansiell kontroll

2023 års utvidgningsrapport	Kapitel 32 – Finansiell kontroll
Albanien SWD(2023) 690	Albanien är måttligt förberett på området finansiell kontroll. Vissa framsteg gjordes under rapporteringsperioden när det gäller uppdateringar av den rättsliga ramen för internkontroll och internrevision. (s. 72)
Bosnien och Hercegovina SWD(2023) 691	Bosnien och Hercegovina har nått en viss nivå av förberedelse på detta område. Vissa framsteg gjordes, särskilt när det gällde att genomföra strategier för intern finansiell kontroll i den offentliga sektorn på statlig nivå och i båda entiteterna, framställa konsoliderade rapporter och samtidigt stärka kapaciteten att rapportera online samt bättre utbilda statliga tjänstemän som ansvarar för finansiell kontroll i den offentliga sektorn. (s. 77)
Kosovo SWD(2023) 692	Det finns en viss nivå av förberedelse på detta område. Kosovo gjorde begränsade framsteg under rapporteringsperioden genom att anta en ny strategi för förvaltningen av offentliga finanser och en handlingsplan för 2022–2026. (s. 75)
Nordmakedonien SWD(2023) 693	Landet är måttligt förberett på området finansiell kontroll. Vissa framsteg gjordes, bland annat inrättade man en sambandscentral för bedrägeribekämpning och antog en grundlag om budgeten och en lag om inspektioner. Vidare ingick parlamentet och det statliga revisionsorganet ett samförståndsavtal för att stärka uppföljningen av enskilda revisionsrapporter. (s. 71)
Montenegro SWD(2023) 694	Montenegro är måttligt förberett på området finansiell kontroll. Sammantaget gjordes begränsade framsteg i fråga om genomförandet av det föregående årets rekommendationer. Ett nytt reformprogram för förvaltningen av de offentliga finanserna antogs i december 2022, vilket betyder att den strategiska ramen för intern finansiell kontroll i den offentliga sektorn nu i stort sett finns på plats. (s. 81)
Serbien SWD(2023) 695	Serbien är måttligt förberett på området finansiell kontroll. Begränsade framsteg gjordes under rapporteringsperioden, särskilt med det fortsatta genomförandet av intern finansiell kontroll i den offentliga sektorn. (s. 89)

UPPHOVSRÄTT

© Europeiska unionen, 2024

Europeiska revisionsrättens policy för vidareutnyttjande fastställs i [beslut nr 6-2019](#) om revisionsrättens policy för öppna data och vidareutnyttjande av handlingar.

Om inget annat anges (t.ex. i enskilda meddelanden om upphovsrätt) omfattas revisionsrättens innehåll som ägs av EU av den internationella [licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell \(CC BY 4.0\)](#). Det innebär att det är tillåtet att återanvända innehållet under förutsättning att ursprunget anges korrekt och att det framgår om ändringar har gjorts. Om du återanvänder revisionsrättens innehåll får du inte förvanska den ursprungliga innebörden eller det ursprungliga budskapet. Revisionsrätten ansvarar inte för eventuella konsekvenser av återanvändningen.

När enskilda privatpersoner kan identifieras i ett specifikt sammanhang, exempelvis på bilder av revisionsrättens personal, eller om verk av tredje part används, måste ytterligare tillstånd inhämtas.

Om ett sådant tillstånd beviljas upphävs och ersätts det allmänna godkännande som nämns ovan, och eventuella begränsningar av materialets användning måste tydligt anges.

För användning eller återgivning av innehåll som inte ägs av EU kan tillstånd behöva inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavarna.

Programvara eller handlingar som omfattas av immateriella rättigheter, till exempel patent, varumärkesskydd, mönsterskydd samt upphovsrätt till logotyper eller namn, omfattas inte av revisionsrättens policy för vidareutnyttjande.

EU-institutionernas webbplatser inom domänen europa.eu innehåller länkar till webbplatser utanför den domänen. Eftersom revisionsrätten inte har någon kontroll över dem uppmanas du att ta reda på vilken integritets- och upphovsrättspolicy de tillämpar.

Användning av revisionsrättens logotyp

Revisionsrättens logotyp får inte användas utan revisionsrättens förhandsgodkännande.

HTML	ISBN 978-92-849-1633-7	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/192031	QJ-AB-24-003-SV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-1616-0	ISSN 1977-5830	doi:10.2865/191037	QJ-AB-24-003-SV-N